

15 ta' Novembru, 1946.

Imhallfin :

Is-S.T.O. Sir George Borg, Kt., M.B.E., LL.D., Pres.

L-Onor. Prof. Dr. E. Ganado, LL.D.

L-Onor. Dr. L. A. Camilleri, LL.D.

Giuseppe Abela et. versus Herbert Camilleri ne.

**Affidavit — Raguni ta' l-Improducibilità Tiegħu bhala
Prova — Ammissjoni Tiegħu fin-nuqqas ta' Oppozizzjoni
mill-parti l-oħra — Appell.**

Il-prova per mezz ta' affidavit mhix ammessa skond il-liġi taqna. Jekk waħda mill-partijiet taffri prova per mezz ta' affidavit, u l-parti l-oħra tirrimetti ruħha għad-diskrezzjoni tal-Qorti, tiġi li tirrinunzja għad-dritt li taqtkiha l-liġi tal-kontroezami. U jekk il-Qorti fid-diskrezzjoni taqkha jidhrilha li tiegħu konjizzjoni ta' dak id-dokument, ma tistax imbagħad il-parti li ma opponietx ruħha għall-produzzjoni tiegħu, tirtira dik ir-rinunzja fis-sede ta' l-appell. Fil-każ ġara illi l-parti oħriet il-prova per mezz ta' affidavit hix tiġi erifuta l-ispiża tar-roġatorji, u l-parti l-oħra irrimettiet ruħha għall-Qorti, u l-Qorti ntejjat il-produzzjoni ta' dak id-dokument. Fl-appell imbagħad il-parti l-oħra opponiet tant il-produzzjoni ta' l-affidavit kemm ukoll il-prova tar-roġatorji, bhala prova qdida. Il-Qorti ta' l-Appell qatqhet illi l-Qorti tista', jekk jidhrilha espedjenti, tiegħu konjizzjoni ta' dak id-dokument.

Il-Qorti — Fuq l-incident sottomess mill-appellant, illi skond il-liġi l-affidavit prodott fil-fol. 39 ma jistax jiffirma prova u ma għandux jiġi kuusidrat;

Wara li l-Qorti seinghet id-difensuri tal-partijiet fuq dina l-kwistjoni, illi skond il-liġi taqkna l-affidavit mhux ammessa bix jiffirma prova legali, peress illi, fost affarijiet oħra, jipriva lill-kontroparti mill-kontroezami. Tiġi allura l-kwistjoni jekk il-prova per mezz tar-xhud, u għalhekk per mezz tar-roġatorji, tistax issir f'dan l-istadju u x'inhil l-portata preċiża ta' dak id-dokument;

Tikkunsidra :

Illi skond verbal mehud quddiem l-Ewwel Qorti fit-12 ta' Frar 1916, traskritt fil-fol. 63, jirrizulta li "peress li Dr. Albert Mercieca talab li jignu ezaminati x-slieda per mezz ta' rogatorji, Dr. Magri, liex ikunu evitati spejjeż ulterjuri, iħalli fid-diskrezzjoni tal-Qorti jekk għandux ikun kunsidrat bhala li jifforma prova l-affidavit ezibit mill-konvenut". Peress illi dak il-verbal juri bič-čar illi l-difensur ta' l-appellaut allura ma opponiex ruħu kontra l-eżibizzjoni tad-dokument, iżda halla fid-diskrezzjoni tal-Qorti għandhux tikkunsidrab jew le bhala prova, il-Qorti, liex tevita spejjeż, kif hekkum fil-verbal stess, ikkunsidratu bhala prova. Iżda issa l-appellanti per mezz tad-difensur tiegħu qiegħed jissolleva formalment l-oppożizzjoni għal dik il-prova, u allura t-talba li kien għamel Dr. Mercieca għall-appellat għandha jkollha l-ygur tagħha kolu:

Ikkunsidrat:

Illi, kif ġie ritenut minn dnu l-Qorti fis-17 ta' Ottubru 1919 in re "Mallia vs. Busattil" (Vol. XXIV-1-969), il-prova per mezz ta' affidavits ma liex ammissibili skond id-dritt patriju, għaliex il-kontropart ma għandhux l-opportunità li tagħmel il-kontroezami.

Ma jistax jingħad illi dikjarazzjoni magħmula quddiem awtorità legalment kostitwita u rikonoxxuta mill-igi tal-pajjiż fejn ġiet magħmula, ma għandhux forza, għaliex il-Qorti Tagħna jkunu qiegħdin jiddiskonoxxu istituzzjonijiet ġudizzjarji jew kważi-ġudizzjarji esteri, li-keż in ispejje ta' l-istess Ingilterra;

Mis-sentenza fuq čitan jidher bič-čar illi l-ammissibilità ta' l-affidavit issi, biss raġuni fl-impossibilità tal-kontroezami li dnu l-prova ġġub magħha;

Illi l-uniku vantaġġ li l-attur seta' jirrikava mill-esklużjoni tad-dokument ezibit fl-atti u mill-ispedizzjoni ta' l-atti rogatorji, kieku dawn ġew ordnati mill-Ewwel Qorti, lija l-opportunità li dawn ir-rogatorji kien joffruha għall-kontroezami;

Għaldaqshekk il-kwistjoni l-dnu l-istadji tirraġġira ruħha fuq ič-čirkustanza jekk, wara li huwa per mezz tad-difensur tiegħu irrimetta ruħu għad-diskrezzjoni ta' l-Ewwel Qorti.

haġa li fil-bsieb tiegħu ma setgħetx ikollha spjegazzjoni oħra blief dik li jirrinunzja għall-benefiċċju li tagħbi il-liġi għall-kontroezami, il-hu jistax fl-istadju ta' l-appell jirtira dina r-rinunzja, għalkemm implicitament magħmula, u jostni li skond il-liġi l-Ewwel Qorti ma setgħetx tiegħu konjizzjoni ta' l-affidavit non ostanti li d-difensur ta' l-appellanti irrimetta ruħu għad-diskrezzjoni tal-Qorti li jmissha hi stess ordnat irrogatorji. L-istess attur jopponi ruħu li f'dan l-istadju ta' l-appell jiġu mibgħuta ittri rogatorji għaliex jikkostitwixxu prova ġdida;

Ill-i r-riformi introdotti *fis-sistema* proċedurali tagħna bl-Ordinanza XXVI ta' l-1934 kellhom bhala bażi l-ispeditezza tat-trattazzjoni tal-kawżi u s-simplifikazzjoni tal-proċeduri, u mlux ġa dewmien u kotplikazzjonijiet, u l-provvedimenti kollha tal-Kodiċi Organiku u Proċedurali ta' Malta għandhom dejjem, speċjalment mill-passaġġ ta' dik l-Ordinanza, li għebet kambjament radikali f'dak il-Kodiċi, jiġu interpretati skond l-ispiritu informatur ta' dik l-Ordinanza kif spjegat eżawrjentement fil-Kunsill tal-Gvern waqt il-passaġġ tagħha:

Il-liġi, kif emendata bl-Ordinanza fuq imsemmija, timploni l-obligu lill-kontendenti li fid-dikjarazzjoni tagħhem jagħtu lista tax-xhieda li jridu jipproduċu. La l-attur u lanqas il-konvenut ma taw l-isem ta' Captain Albert Edward Essery, il-persuna li għamlet l-affidavit eżibit fil-fol. 39 tal-proċess; u skond in-nota tal-konvenut fil-fol. 37 dak l-affidavit kien qiegħed jiġi eżibit bhala parti minn korrispondenza u jikkonstata biss il-fatt li l-inċiratri in kwistjoni kienu distrutti bl-egħmil tal-għadu;

Dina l-allegazzjoni, għalkemm konfermata bil-ġurament quddiem nutar publiku tal-Belt ta' Liverpool, għandha l-istess importanza ta' kull dikjarazzjoni oħra li tirriżulta minn korrispondenza, u mhix blief ripetizzjoni tal-kontenut tat-telegramm li hemm eżibit fil-fol. 25 tal-proċess u li jgħib id-data tal-15 ta' Mejju 1915;

Għal dawn ir-raġunijiet tiddefinixxi l-incident *fis-sens* illi l-Qorti tista' jekk jidherilha fil-gudizzju tagħha li jkun speċjenti li tagħmel hekk, tiegħu konjizzjoni tad-dokument fil-fol.

39 tal-proċess. Bl-ispejjeż ta' dan l-incident kontra l-attur appellant.
